

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obdo/84/2020
Identifikačné číslo spisu: 2118205408
Dátum vydania rozhodnutia: 27.10.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2118205408.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu JUDr. Václav Sosna, so sídlom Námestie slobody 2, Skalica, správca konkurznej podstaty úpadcu MOVET spol. s r.o., so sídlom Krajinská 3, Piešťany, IČO: 36 532 754, právne zastúpený JUDr. Juraj Dragún, usadený euroadvokát, so sídlom Pod hájkom 1436/35, Skalica, proti žalovanému ENSECO, a.s., so sídlom Hollého 10/1499, Nitra, IČO: 36 220 370, právne zastúpený Kotvan, s. r. o., advokátska kancelária, so sídlom Mostová 2, Bratislava, IČO: 36 858 561, o určenie neúčinnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 36Cbi/20/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 31. marca 2020, č. k. 31CoKR/3/2019-205, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 31. marca 2020, č. k. 31CoKR/3/2019-205
a rozsudok Okresného súdu Trnava z 9. novembra 2018, č. k. 36Cbi/20/2018-136
z r u š u j e a v r a c i a vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 31. marca 2020, č. k. 31CoKR/3/2019-205, prvým výrokom potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok Okresného súdu v Trnave (ďalej aj „súd prvej inštancie“) z 9. novembra 2018, č. k. 36Cbi/20/2018-136, ktorým súd prvej inštancie žalobu zamietol a uložil žalobcovi (úpadcovi) povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v celom rozsahu s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením. Druhým výrokom žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že sa v celom rozsahu stotožnil s napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie i s jeho odôvodnením. Na zdôraznenie správnosti záverov napadnutého rozsudku a k odvolacím dôvodom žalobcu, aplikujúc ustanovenia § 54 ods. 1 až 4, § 57 ods. 4 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „ZKR“), § 580, § 581 ods. 1 až 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej tiež

„Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), § 358, § 359, § 364 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „Obchodný zákonník“ alebo „ObZ“), zhrňujúc skutkový stav konštatoval, že žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia, že dohoda o započítaní pohľadávky žalovaného vo výške 19.649,29 eur na pohľadávku žalobcu vo výške 49.651,09 eur, obsiahnutej v článku 1. bod e) Dohody o ukončení zmluvy o dielo (dodatok č. 12 k zmluve o dielo), v dôsledku ktorej došlo k zániku časti nároku úpadcu na vyplatenie zádržného vo výške 19.649,29 eur, je právne neúčinná voči veriteľom úpadcu MOVET spol. s r.o. a voči všetkým účastníkom konkurzného konania vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 28K/6/2017. Zároveň, že označený majetok patrí do všeobecnej majetkovej podstaty úpadcu a žalovaný je povinný tento majetok žalobcovi vydať a strpieť jeho speňaženie v prospech tejto majetkovej podstaty. Žalobca dôvodil tým, že uzavretie dohody o započítaní obsiahnutej v článku 1. bod e) Dohody o ukončení zmluvy o dielo je zvýhodňujúcim právnym úkonom v zmysle § 59 ZKR.

3. Na účely posúdenia opodstatnenosti odvolacích dôvodov odvolací súd s poukazom na ust. § 580 OZ konštatoval, že „Občiansky zákonník upravuje dva prípady zániku záväzku započítaním, a to 1/ započítanie jednostranným úkonom (tzv. compensatio necessaria),

2/ započítanie dohodou (tzv. compensatio voluntaria). Právnym následkom započítania je zánik vzájomných pohľadávok, pokiaľ sa vzájomne kryjú; zánik nastáva okamihom, keď sa stretli ako pohľadávky spôsobilé na započítanie a nie až od kompenzačného prejavu resp. od doby, keď takýto prejav došiel druhej strane. Započítanie upravené v § 580 a § 581 Obč. zák. doplnené úpravou § 358 až § 364 Obchodného zákonníka predstavuje splatenie pohľadávky vzájomným zápočtom a jeho účel spočíva vo vylúčení samotného platenia. Pre započítanie

sa vyžaduje existencia vzájomných pohľadávok rovnakého druhu u veriteľa i dlžníka. Ak veriteľ a dlžník majú vzájomné pohľadávky, je vzájomné aj ich postavenie. K uzavretiu dohody o započítaní medzi úpadcom a žalovaným došlo pred začatím konkurzného konania a vyhlásením konkurzu, keď týmito úkonmi prejavili zmluvné strany vôľu vyrovnat' svoje vzájomné nároky. Táto dohoda bola uzavretá v súlade so zákonom, ktorý záver žalobca žiadnym relevantným spôsobom nespochybnil a žalobca v konaní ani nenamietal neplatnosť tejto dohody“.

4. Odvolací súd vyhodnotil odvolacie argumenty žalobcu v celom rozsahu

ako neopodstatnené a zdôraznil, že v sporovom konaní sa uplatňuje prejednacía zásada.

Strana má povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť. Dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží na tej strane sporu, ktorá z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky, pričom ide o tú stranu sporu, ktorá existenciu týchto skutočností tiež tvrdí. Ak žalobca tvrdil, že namietaným právnym úkonom malo dôjsť k ukráteniu uspokojenia veriteľov úpadcu, bolo jeho povinnosťou označiť a predložiť súdu relevantné dôkazy na preukázanie tejto skutočnosti. Žalobca však nepreukázal, že predmetným právnym úkonom došlo k ukráteniu pohľadávok veriteľov úpadcu; v konaní nebolo preukázané, že týmto právnym úkonom došlo k reálnemu zmenšeniu majetku úpadcu. Keďže započítanie simuluje pohyb vzájomných aktív a pasív subjektov právnych vzťahov, potom k žiadnemu reálnemu úbytku ani prírastku v majetkovej sfére dlžníka ani veriteľa nedochádza.

Pokiaľ nie je preukázané, že právnym úkonom, ktorému žalobca odporuje, došlo k ukráteniu uspokojenia veriteľov úpadcu, nie je potrebné skúmať ďalšie podmienky odporovateľnosti právneho úkonu podľa § 59 ZKR, pretože všeobecné, ako aj osobitné podmienky odporovateľnosti musia byť naplnené kumulatívne.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z ust. § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) s tým, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalobca vyvodzoval prípustnosť dovolania aj z ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď vyjadril názor, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Uviedol, že v rozhodnutí odvolacieho súdu nie je pri hodnotení rozhodujúcich otázok uvedený žiaden odkaz na konkrétne rozhodnutie dovolacieho súdu, týkajúce

sa posudzovania odporovateľnosti právnych úkonov v podobných, skutkovo identických prípadoch.

6. V súvislosti s namietanou vadou prípustnosti dovolania v zmysle ust. § 420 písm. f/ CSP žalobca uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležité odôvodnenie, ktoré by dávalo presvedčivú odpoveď ohľadom posúdenia rozhodujúcich skutkových a právnych argumentov. Odvolací súd podľa dovolateľa postupoval pri svojom rozhodovaní svojvoľne a arbitrárne, nedal odpovede na zásadné otázky, ktorých zodpovedanie bolo pre posúdenie veci rozhodujúce. V dôsledku absencie riadneho odôvodnenia považoval napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za nepreskúmateľný, v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. Okrem toho odvolací súd podľa názoru dovolateľa opomenul, že v konaní bez náležitého odôvodnenia nebolo vyhovené návrhom žalobcu na vykonanie dôkazov, a to najmä výsluch svedkov, ktorých odpovede boli pre posúdenie veci významné. V dôsledku uvedeného postupu odvolacieho súdu bolo porušené právo žalobcu na spravodlivý proces.

7. V dovolaní žalobca pokladal za nesprávne právne posúdené odvolacím súdom, ako aj súdom prvej inštancie, nasledovné právne otázky, od posúdenia ktorých vyvodzoval svoje právo na určenie neúčinnosti právneho úkonu, zároveň však konštatujú, že niektorými otázkami sa odvolací súd vôbec nezaoberal:

1/ otázka, či pri posudzovaní odporovateľnosti právneho úkonu v zmysle ustanovenia

§ 59 ZKR platí, že zmenšením hodnoty majetku úpadcu je každé zmenšenie hodnoty aktív úpadcu bez ohľadu na to, či sa súčasne v rovnakom rozsahu znížia aj pasíva úpadcu,

2/ otázka interpretácie a aplikácie ustanovení § 57 ods. 4 a § 59 ZKR pri posudzovaní zákonných podmienok odporovateľnosti právneho úkonu z hľadiska posudzovania splnenia podmienky ukrátenia uspokojenia prihlásenej pohľadávky veriteľa, v prípade, ak dlžník (úpadca) uzatvorí v čase úpadku dohodu, v ktorej sa vzdáva svojho majetkového nároku

na plnenie, ktoré by si inak mohol uplatňovať; dojedná urovanie majetkových nárokov, ktoré by si inak mohol uplatňovať; dojedná predčasnú splatnosť dovtedy nesplatennej pohľadávky jedného zo svojich veriteľov; dojedná započítanie pohľadávok s jedným z veriteľov,

3/ otázka určenia, či je odporovateľným úkonom v zmysle ustanovenia § 59 ZKR,

ak dlžník (úpadca) v čase úpadku svojvoľne vráti poskytnutý preddavok,

4/ otázka posúdenia, či je odporovateľným úkonom v zmysle ustanovenia § 59 ZKR,

ak dlžník (úpadca) v čase úpadku uzatvorí dvojstrannú dohodu o započítaní svojej nespornej pohľadávky so spornou protipohľadávkou jedného z veriteľov.

8. Podľa dovolateľa odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia otázky odporovateľnosti právneho úkonu, ktorým bola Dohoda o ukončení zmluvy o dielo (ďalej tiež „dohoda“) uzatvorená medzi úpadcom ako zhotoviteľom

a spoločnosťou ENSECO, a.s., ako objednávateľom. Zastával názor, že pri právnom posudzovaní dohody sa odvolací súd obmedzil len na posudzovanie dojednaného započítania vzájomných pohľadávok úpadcu a žalovaného. Nezohľadnil skutočnosť, že dohoda obsahovala dojednania, ktoré v konečnom dôsledku objektívne spôsobili ukrátenie veriteľov úpadcu

a najmä odvolací súd nezohľadnil skutočnosť, že v danom prípade boli splnené všetky zákonné podmienky odporovateľnosti právneho úkonu podľa ust. § 57 ods. 4 ZKR. V dôsledku uzavretia dohody bolo nespochybniteľné zmenšenie majetku úpadcu, pretože viedlo k zníženiu aktív úpadcu. Po vykonaní napadnutého právneho úkonu mal úpadca menší objem použiteľného majetku na kolektívne uspokojenie veriteľov. Z uvedeného dôvodu zastával názor,

že pri posudzovaní odporovateľnosti právneho úkonu podľa ust. § 59 ZKR bolo potrebné považovať za zmenšenie majetku úpadcu každé zmenšenie aktív úpadcu, ktorým sa navodí stav, že prihlásení veritelia nebudú v konkurze uspokojení alebo budú uspokojení v menšom rozsahu. V tejto súvislosti pokladal za nesprávne právne závery odvolacieho súdu vyslovené

pri posudzovaní zvýhodnenia veriteľa vrátením poskytnutého preddavku a posúdením (ne)prípustnosti uzavretia dvojstrannej dohody o započítaní pohľadávok dlžníka (úpadcu)

s jedným zo svojich veriteľov. Zdôraznil, že právo úpadcu uzatvoriť dvojstrannú dohodu

o započítaní je možné výlučne vykonať iba v prípade, ak výkonom tohto práva úpadcu nepríde k zvýhodneniu jedného z veriteľov proti ostatným. Dovolateľ opakovane (ako v celom texte dovolania) namietal, že bol preukázaný základný predpoklad pre uplatnenie odporovateľnosti právneho úkonu podľa

ust. § 57 ods. 4 ZKR a navrhol, aby dovolací súd dovolaniu vyhovel a napadnutý rozsudok zrušil.

9. Žalovaný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 34 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas, oprávnenou osobou, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP a contrario) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolaniu žalobcu je potrebné vyhovieť.

K prípustnosti dovolania všeobecne

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybne tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

12. Podľa ust. § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanovení § 420 a § 421 CSP.

13. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (viď napr. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v ust. § 421 ods. 1 CSP (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

14. Podľa ust. § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolanie prípustné podľa ust. § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

16. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom dovolacieho súdu o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom, týkajúcim sa jeho dôvodnosti. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení, upravujúcich otázku prípustnosti dovolania, je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať vecným prejednaním dovolania, musia byť splnené podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 420 alebo § 421 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j., aby (okrem iného) dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody, a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

K prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ CSP

17. Dovolateľ v súvislosti s existenciou vady v zmysle ust. § 420 písm. f/ CSP namietal nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Dovolací súd poznamenáva, že predmetná námietka nezakladá prípustnosť dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ CSP automaticky v každom jednom prípade, keď sa neúspešná strana nestotožní s rozhodnutím odvolacieho súdu (prípadne aj súdu prvej inštancie). Naopak k posudzovaniu prípustnosti dovolania pri uplatnení námietky nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu treba pristupovať individuálne, s prihliadnutím na konkrétnu rozhodovanú vec. Na mieste

je tak reštriktívny prístup a rovnako tak platí, že nie je možné posudzovať odôvodnenie (tu potvrdzujúceho) rozhodnutia odvolacieho súdu izolovane, ale v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, keďže obidve rozhodnutia tvoria jeden celok. Uvedené platí osobitne v prípadoch, ak odvolací súd pri potvrdení rozhodnutia súdu prvej inštancie postupuje podľa ust. § 387 ods. 2 CSP. Prípustnosť dovolania na základe tvrdenej nepreskúmateľnosti rozhodnutia môže byť daná v prípadoch, ak odvolací súd nedostatočným odôvodnením svojho rozhodnutia znemožní strane v dovolaní uplatniť dovolací dôvod podľa ust. § 432 CSP,

t. j. namietat nesprávne právne posúdenie veci; ak odvolací súd uskutoční výklad právneho predpisu na zistený skutkový stav veci, ktorý je ústavne nesúladný, svojvoľný a bez presvedčivého a racionálneho logického odôvodnenia, alebo ak sa odvolací súd nevysporiada so skutočnosťou, ktorá je kľúčová pre rozhodovaný spor a má podstatný vplyv na výsledok konania.

18. Rovnako aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. januára 1999). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

19. V nadväznosti na vyššie uvedené, k dovolateľom namietanej nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, videnej v jeho nedostatočnom odôvodnení, dovolací súd uvádza, že ani judikatúra ESLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Pričom platí, že za podstatný argument je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa.

20. V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, postupom v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP. Z ustanovenia § 387 ods. 2 CSP vyplýva, že v prípade, ak sa v celom rozsahu odvolací súd stotožňuje s odôvodnením ním preskúmaného napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Táto (skrátaná) forma odôvodnenia spĺňa požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutia z pohľadu práva na spravodlivé súdne konanie. Podľa názoru odvolacieho súdu odôvodnenie rozhodnutí oboch konajúcich nižších súdov v ustálení, že pokiaľ nebolo v konaní preukázané (dôkazným bremenom na strane žalujúceho správcu unesené), že právnym úkonom, ktorému žalobca odporuje, došlo k ukráteniu uspokojenia veriteľov úpadcu, a preto nie je potrebné skúmať ďalšie podmienky odporovateľnosti právneho úkonu podľa ust. § 59 ZKR, keďže nebol splnený jeden zo základných zákonných predpokladov odporovateľnosti, pričom všeobecné, ako aj osobitné podmienky odporovateľnosti musia byť naplnené kumulatívne, možno považovať za dostatočnú a preskúmateľnú argumentáciu, ktorá nejaví známky arbitrárnosti,

ale ani zjavnej neodôvodnenosti.

21. Podľa ústavného súdu svojvôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012, III. ÚS 500/2021).

22. Dovolací súd nezistil, že by napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu malo znaky arbitrárnosti z hľadiska dovolateľom tvrdenej svojvoľnosti (ľubovôle) súdu, keďže súdy oboch nižších inštancií dodržali zákonný rámec pre odôvodnenie svojho rozhodnutia, ako vyplýva predovšetkým z ust. § 220 ods. 2 CSP pre rozsudok súdu prvej inštancie a z ust. § 393 ods. 2 CSP pre rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ sú dôvody súdneho rozhodnutia zjavné a zreteľné (hoci s nimi neúspešná strana nesúhlasí), nemožno hovoriť o arbitrárnom výkone spravodlivosti z hľadiska dodržania práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (pozri I. ÚS 117/07).

23. Rovnako známost' súdneho rozhodnutia z hľadiska nepreskúmateľnosti dôvodov vyjadrených v odôvodnení jeho písomného vyhotovenia nie je možné zamieňať s jeho vecnou nesprávnosťou z hľadiska nesprávne zisteného skutkového stavu alebo nesprávneho právneho posúdenia vecí (sporu).

24. Porušenie zákona, resp. jeho nesprávny výklad nemajú automaticky za následok porušenie práva na spravodlivý proces. Na to, aby bol konštatovaný zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, musí pochybenie súdu presahovať intenzitu „nezákonnosti“. Musí ísť o také závažné chyby, v ktorých dôsledku už nebude existovať garancia, že daný proces vyústi (resp. má potenciál vyústiť) do spravodlivého usporiadania vzťahov medzi stranami (IV. ÚS 79/2020, III. ÚS 400/2020, I. ÚS 359/2021).

25. Dovolací súd zhrňa, že preskúmaním dotknutých rozhodnutí a v nich obsiahnutých záverov súdov nižšej inštancie, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018), dospel k záveru, že konajúce súdy sa z hľadiska práva na spravodlivý proces zrozumiteľným a akceptovateľným spôsobom vysporiadali s predmetom sporu a aplikujú procesnoprávne i hmotnoprávne ustanovenia relevantnej právnej úpravy, vyjadrili sa k podstatným argumentom strán sporu, pričom svoje závery primeraným spôsobom zdôvodnili. Preto dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu možno z hľadiska jeho preskúmateľnosti považovať za dostatočne odôvodnené, jeho záverom nechýba predchádzajúca interpretácia príslušných právnych noriem a nemožno ho preto považovať za svojvoľné. Skutočnosť, že dovolateľ má na vec odlišný právny názor a s meritórnym rozhodnutím ako ani s dôvodmi jeho prijatia nižšími súdmi z hľadiska nimi prijatých skutkových a právnych záverov sa nestotožňuje, bez ďalšieho nezakladá porušenie jeho označených procesných práv v zmysle ust. § 420 písm. f/ CSP.

26. K ďalšej námietke dovolateľa v súvislosti s nevykonaním všetkých navrhnutých dôkazov (výsluch svedka, opomenutie listín, ktoré predložil) dovolací súd uvádza, že už v minulosti opakovane vyslovil, že dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ CSP nie je tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, o nevykonaní všetkých navrhovaných dôkazov alebo o nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval aj ústavný súd, napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, pričom nedospel k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti.

27. Dovolací súd zdôrazňuje, že súd v konaní nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu

na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 CSP) a nie sporových strán. Ak teda súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, nezakladá to vadu konania v zmysle ust. § 420 písm. f/ CSP, lebo to nemožno považovať

za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré strany mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčené (obdobne R 125/1999, R 6/2000). Rovnako, pokiaľ by aj súd niektorý z vykonaných dôkazov vyhodnotil nesprávne, môže byť jeho rozhodnutie

z tohto dôvodu vecne nesprávne; táto samotná skutočnosť však prípustnosť dovolania nezakladá a nie je samostatným dovolacím dôvodom ani vtedy, ak je dovolanie procesne prípustné.

28. Do práva na spravodlivý proces nepatrí ani právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov.

Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania

pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami

a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva procesnej strany, ak si neosvojí ním navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov, a ak sa neriadi ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, IV. ÚS 251/03, II. ÚS 3/97).

29. Niet pochyb, že k základným právam procesnej strany patrí aj právo navrhovať

a predkladať dôkazy, ale nie je procesným pochybením súdu to, že súd procesnou stranou navrhované dôkazy neakceptoval, resp. nevykonal v tomto smere dokazovanie. Súd hodnotí predložené dôkazy, vykonáva dokazovanie aj inými dôkazmi, než predložila strany a následne ich hodnotí podľa svojho uváženia v zmysle zákona. Zákon vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov a táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu, pričom hodnotiacia úvaha súdu musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a výsledok hodnotenia dôkazov má byť súčasťou rozsudku. V preskúmvanej veci nemal dovolací súd za preukázané, že by sa týmto postupom súdy nižšej inštancie neriadili. Dovolací súd zdôrazňuje, že procesným pochybením by bol taký postup súdu, ktorý by procesnej strane v konaní znemožnil dôkazy predkladať alebo navrhovať.

30. Procesnému právu sporovej strany navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhovie,

vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil, resp. prečo ich nevzal za základ svojich skutkových zistení. V danom prípade odvolací súd, ktorého dovolaním napadnutý potvrdzujúci rozsudok tvorí s rozsudkom súdu prvej inštancie integrálny celok, však dostatočne a výstižne uviedol dôvody, pre ktoré nebol v konaní vykonaný výsluch svedka J.A. (v odseku 21 odôvodnenia rozhodnutia), rešpektujúc svoju zákonnú povinnosť

v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP. Dovolací súd poznamenáva, že prípadné nedostatky pri zisťovaní skutkového stavu, alebo nesprávne skutkové závery prijaté konajúcimi súdmi,

nie je možné podrobiť dovolaciemu prieskumu. Dovolací súd totiž nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd

(§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

31. Žiada sa najvyššiemu súdu na tomto mieste dodať, že k dôvodom, pre ktoré súd prvej inštancie nepristúpil k výsluchu navrhnutých svedkov, t. j. pre nedodržanie procesných povinností žalujúcej strany sporu v zmysle ust. § 197 ods. 1 a 2 CSP, čo odvolací súd náležite vysvetlil v napadnutom rozhodnutí, pristupuje aj okolnosť, že súd prvej inštancie, postupujúc podľa ust. § 167 ods. 3 CSP, uznesením z 27. júla 2018, č. k. 36Cbi/20/2018-91, vyzval žalobcu, aby v určenej lehote o. i. označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, a to s poučením,

že na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy súd nemusí prihliadnuť.

Preto nemôžu byť akceptovateľné námietky dovolateľa z hľadiska porušenia jeho práva

na spravodlivý súdny proces voči nevykonaniu dôkazov ním navrhnutých mimo súdom určeného štádia tzv. sudcovskej koncentrácie konania.

32. Summa summarum dovolací súd konštatuje, že konanie pred odvolacím súdom (a ani pred súdom prvej inštancie) nebolo postihnuté namietanou vadou zmätočnosti uvedenou v ustanovení § 420 písm. f/ CSP.

K prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

33. Vzhľadom na obsah dovolania (§ 124 ods. 1 CSP v spojení s § 438 ods. 1 CSP), sa dovolací súd zameril na kumulatívne uplatnený dovolací dôvod vyvedený z ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, kedy prípustnosť dovolania je potrebné vykladať tak, že dovolanie je prípustné, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola riešená ustálené. Nemožno túto prípustnosť teda vykladať tak, že je to právna otázka, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vôbec riešená (I. ÚS 51/2020, I. ÚS 115/2020).

34. Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú vôbec súvis s rozhodovaným sporom. Uvedenému musí zodpovedať aj argumentácia dovolateľa, pokiaľ ide o vymedzenie prípadnej nesprávnosti právneho posúdenia odvolacím súdom, a pokiaľ ide o uvedenie právnej argumentácie, ako mal podľa jeho názoru odvolací súd vec správne posúdiť. Táto povinnosť sa vzťahuje nielen na samotné vymedzenie právnej otázky, ktorá musí byť pre rozhodnutie vo veci rozhodujúca, ale aj na to, aby právna otázka (a dovolateľom predložené právne posúdenie veci) mala oporu v skutkovom stave zistenom súdmi nižšej inštancie, nakoľko dovolací súd je v zmysle ustanovenia § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil odvolací súd.

35. Dovolateľom položené otázky tak, ako ich v dovolaní uviedol v bode II./a, č. 3 a 4, uvedené kritéria nespĺňajú a ich formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho (i prvoinštančného) súdu. Pritom pre záver o tom, že ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver najvyššieho súdu rozhodujúceho o dovolaní.

36. Z napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na potvrdení záverov súdu prvej inštancie z dôvodov založených tak na skutkových záveroch, a to o neunesení dôkazného bremena žalujúcej strany k preukázaniu splnenia hmotnoprávneho predpokladu odporovateľnosti dotknutého právneho úkonu podľa ust. § 57 ods. 4 ZKR, ako aj z dôvodov založených na právnom posúdení, keď v rámci interpretácie citovaného zákonného ustanovenia k predpokladu ukrátenia uspokojenia prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka z majetku úpadcu uviedol, „že nebolo preukázané, že došlo týmto právnym úkonom k reálnemu zmenšeniu majetku úpadcu, pretože započítanie simuluje pohyb vzájomných aktív a pasív subjektov právnych vzťahov, teda k žiadnemu reálnemu úbytku ani prírastku v majetkovej sfére dlžníka ani veriteľa nedochádza, a preto je neopodstatnená námietka odvolateľa, že namietaným právnym úkonom malo dôjsť k zmenšeniu majetku úpadcu a tým k ukráteniu veriteľov úpadcu“.

37. Odhliadnuc od dovolateľom priamo formulovaných otázok v bode II./a, č. 3 a 4 dovolania, ktoré, ako už bolo povedané vyššie, nezodpovedajú kritériám vyplývajúcim z ust. § 432 ods. 1 a 2 CSP, a to z dôvodu, že nešlo o právne otázky, na ktorých by odvolací súd kľúčovo založil svoje napadnuté rozhodnutie, dovolací súd, čiastočne zohľadňujúc dovolateľom nastolené otázky v bode II./a, č. 1 a 2 dovolania, pokiaľ išlo o výklad ust. § 57 ods. 4 ZKR z hľadiska posúdenia právneho úkonu započítania ako ukracujúceho úkonu, dospel k záveru, že je však možné z obsahu a celkového kontextu dovolania zjavne vyrozumieť a jednoznačne vyabstrahovať právnu otázku, ktorú odvolací súd podľa názoru dovolateľa nesprávne právne posúdil a od ktorej záviselo konečné

rozhodnutie vo veci.

Pritom mal dovolací súd na pamäti názor ústavného súdu, podľa ktorého „základné právne otázky, ktoré v civilných sporoch vznikajú, súvisia s podriadením skutkového stavu pod normu hmotného práva, ktorá so skutočnosťou spája právny následok. Úlohou najvyššieho súdu je hľadanie, či už zákonom alebo judikatúrou neriešených otázok, tak ako to vyplýva z § 421 ods. 1 CSP“. (III. ÚS 303/2021)

38. V danom prípade išlo o otázku, či je možné ustanovenie § 57 ods. 4 ZKR, v prípade odporovania kompenzačnej dohody uzavretej pred začatím a vyhlásením konkurzu medzi úpadcom a jedným z jeho veriteľov, ako zvýhodňujúcemu právnemu úkonu v zmysle ust. § 59 ZKR, interpretovať tak, že takáto kompenzačná dohoda, vzhľadom na jej následok, a to zánik k momentu ich stretu vzájomne sa kryjúcich pohľadávok s druhovo rovnakým plnením úpadcu a jeho veriteľa, nemôže predstavovať právny úkon dlžníka, ktorý ukracuje uspokojenie prihlásenej pohľadávky niektorého z veriteľov dlžníka, a priori z dôvodu absencie dopadu započítania na hodnotu (zníženie) majetku úpadcu v okamihu započítania (stratu aktív kompenzuje v rovnakom rozsahu strata pasív). Uvedená právna otázka interpretácie ust. § 57 ods. 4 ZKR, v nadväznosti na ust. § 59 ZKR, v zmysle ktorého boli uplatnené osobitné dôvody neúčinnosti napadnutého právného úkonu úpadcu ako úkonu zvýhodňujúceho (tu žalovaného), nebola v čase vydania napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ani v čase podania dovolania v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, preto v tejto časti bola splnená podmienka procesnej prípustnosti dovolania v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

39. Pokiaľ odvolací súd v napadnutom rozhodnutí na uvedenú právnu otázku v rámci interpretácie v danej veci na zistený skutkový stav aplikovaného ust. § 57 ods. 4 ZKR vo väzbe aj na ust. § 59 ZKR, odpovedal kladne, tak dovolací súd sa s takýmto právnym posúdením nestotožnil a uvádza k tomu nasledovné.

40. Predmetom rozhodovaného sporu o neúčinnosť právného úkonu je nárok vyplývajúci z práva veriteľa odporovať právnemu úkonu dlžníka ako úpadcu podľa právnej úpravy ZKR. Z právnej doktríny vyplýva, že odporovateľnosť právnych úkonov je osobitný inštitút, ktorý slúži na ochranu veriteľov. Odporovateľnosť právnych úkonov ako určitá sankcia nie je postihom za konkrétne vady právného úkonu, ale za jeho právne dôsledky vo vzťahu k veriteľom dlžníka. Negatívne právne dôsledky sa prejavujú v tom, že konkrétny právny úkon dlžníka spôsobí ukrátenie uspokojenia pohľadávok veriteľa. K tomu dôjde v zásade vtedy, keď sa právnym úkonom dlžníka zmenší jeho majetok. Právnym dôsledkom odporovateľnosti je neúčinnosť právného úkonu. Všeobecnými predpokladmi odporovateľnosti sú: a) právny úkon dlžníka, b) účinnosť právného úkonu dlžníka, c) ukrátenie uspokojenia pohľadávky veriteľa. Osobitnými predpokladmi odporovateľnosti v konkurznom konaní sú: a) vyhlásenie konkurzu, b) právny úkon dlžníka sa týka jeho majetku, c) ukrátenie pohľadávky veriteľa, ktorý si prihlásil pohľadávku. Odporovať možno len právnemu úkonu dlžníka. Dlžník vždy musí byť jednou stranou právného úkonu alebo len jedinou stranou, ak ide o jednostranný právny úkon. (Đurica, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 4. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 511)

41. V danom prípade bolo pre rozhodnutie odvolacieho súdu určujúcim posúdenie splnenia jedného zo základných predpokladov odporovateľnosti predmetnej dohody medzi úpadcom a žalovaným, a to, či v dôsledku dohody o započítaní, obsiahnutej v predmetnom dodatku č. 12 k zmluve o dielo, došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávky veriteľa (resp. veriteľov s pohľadávkami prihlásenými do konkurzu). Nepochybne ukrátenie uspokojenia pohľadávky veriteľa je vecou dôkazného bremena žalobcu a vyhodnotenia v konkrétnej veci vykonaného dokazovania. Úspešnosť odporovateľnosti bude závisieť od toho, či sa majetok dlžníka jeho právnym úkonom zmenšil, v akom rozsahu a aký majetok mu ostane na uspokojenie pohľadávky. Dohoda o započítaní predstavuje tzv. ekvivalentný právny úkon. U ekvivalentných právnych úkonoch (s protiplnením) je potrebné skúmať aj realnosť ekvivalencie (vymožiteľnosť protiplnenia). Odporovateľnosť predpokladá,

že právnym úkonom dlžníka sa skrátí uspokojenie pohľadávky veriteľa, teda že v dôsledku konkrétneho právného úkonu dlžníka nebude pohľadávka veriteľa pre nedostatok majetku uspokojená vôbec alebo len čiastočne. Pri zvýhodňujúcich právnych úkonoch (§ 59 ZKR)

sa zníženie hodnoty majetku, z ktorého sa majú uspokojiť pohľadávky veriteľov, relativizuje (napríklad pri zaplatení nesplatnej pohľadávky veriteľa, pretože tým dochádza aj k zníženiu pasív). Vo všetkých prípadoch znevýhodňujúcich právnych úkonov môže dôjsť k ukráteniu pohľadávok ostatných veriteľov len vtedy, keď majetok dlžníka nestačí na uspokojenie všetkých pohľadávok veriteľov. Ak teda dlžník nemá dostatok majetku na uspokojenie všetkých pohľadávok, riskuje úspešnú odporovaciu žalobu, ak zvýhodní niektorého veriteľa

na úkor iného svojho veriteľa. Dôkazné bremeno o tom, že majetok dlžníka nestačil na úplné uspokojenie všetkých pohľadávok veriteľov, má správca (resp. veriteľ), ktorý podal odporovaciu žalobu. Súčasne musí preukázať splnenie aj ostatných predpokladov stanovených v ust. § 59 ods. 1 ZKR. (porovnaj Ďurica, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii. Komentár. 4. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 512)

42. Nepochybne základnou podmienkou odporovateľnosti je preukázanie ukrátenia veriteľov. Nie každý právny úkon dlžníka spôsobuje ukrátenie veriteľa. Vymedzenie ukrátenia veriteľa je v právnej teórii viazané predovšetkým na zmenšenie majetku dlžníka, z ktorého

by sa mala uspokojiť veriteľova pohľadávka. Podstatné je, že majetok dlžníka v rozhodnej dobe bol odporovateľným úkonom zmenšený (prípadne bude v budúcnosti zmenšený).

Aktívna legitímácia na podanie odporovacej žaloby je daná v prípade, ak odporovateľným úkonom dlžníka došlo k zmenšeniu majetku dlžníka v tom smere, že sa tým ukracuje uspokojenie veriteľov pohľadávky (IV. ÚS 284/2010).

43. Podľa názoru dovolacieho súdu v preskúmvanej veci odvolací súd (a rovnako

aj súd prvej inštancie) predčasne, a tým nesprávne prijal záver o neunesení dôkazného bremena žalujúcej strany, keďže vychádzal len zo všeobecného konštatovania a paušálneho právného názoru o vzájomnosti započítaných pohľadávok úpadcu a jedného z jeho veriteľov

(tu žalovaného), a teda automaticky bez možného vplyvu na zmenšenie majetku úpadcu,

keď uviedol, že „započítanie simuluje pohyb vzájomných aktív a pasív subjektov právnych vzťahov, teda k žiadnemu reálnemu úbytku ani prírastku v majetkovej sfére dlžníka ani veriteľa nedochádza“. Pri takejto interpretácii ustanovenia § 57 ods. 4 ZKR odvolací súd zjavne neaplikoval aj potrebný teleologický výklad dotknutej právnej normy.

44. Dovolací súd však v tomto prípade preferuje práve teleologický výklad, súdmi nižších inštancií vo veci inak správne aplikovaného, ustanovenia § 57 ods. 4 ZKR, vychádzajúci zo zmyslu samotného konkurzného konania a osobitne z účelu inštitútu odporovateľnosti právnym úkonom dlžníka v zmysle úpravy Zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

Pôvodne bolo základnou funkciou konkurzného práva len pomerné uspokojenie pohľadávok veriteľov z výťažku získaného speňažením majetku dlžníka v ich súbehu (pri súbežnom uplatnení pohľadávok) v záujme toho, aby nedošlo k individuálnemu uspokojeniu pohľadávok len niektorých veriteľov (pozri Ďurica, M. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii.

Komentár. 4. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2021, s. 2). V tomto smere všeobecne akceptovanou skutočnosťou je potreba zabezpečiť ochranu veriteľov skôr, než spoločnosť vstúpi do konkurzu. Hlavným rizikom každého veriteľa je, že jeho pohľadávka nebude uspokojená v čase,

keď sa stane splatnou. Samotným účelom konkurzného konania by malo byť zachovanie princípu pari passu (tzn. rovnakého postavenia; pozn. dovolacieho súdu) pri uspokojovaní veriteľov. Konkurzné právo berie veriteľom právo individuálneho vymáhania pohľadávok a nahrádza ho právom podieľať sa na tvorbe rozhodnutí o tom, ako má byť s dlžníkovým majetkom naložené a zároveň toto právo vykonávajú veritelia kolektívne. Tento účel

sa dosahuje aj prostredníctvom skúmania právnych úkonov uskutočnených ešte pred samotným začatím konkurzného konania, a to za účelom zhodnotenia možnosti ich odporovateľnosti. (pozri Dolný, J. Odporovateľnosť právnych úkonov v konkurznom práve.

Bratislava: C. H. Beck, 2021, s. 2)

45. Samotné uspokojenie pohľadávok len niektorých veriteľov ich splnením alebo započítaním (zo strany dlžníka) pred začatím konkurzného konania fakticky znevýhodňuje uspokojenie ostatných veriteľov. Hlavným účelom konkurzného konania by malo

byť zachovanie princípu pari passu pri uspokojovaní veriteľov a z tohto dôvodu uhradenie pohľadávky jedného alebo niektorých veriteľov v plnej výške fakticky znevýhodňuje ostatných veriteľov, ktorým nie je sú pohľadávky uspokojené vôbec. (pozri Dolný, J. Odporovateľnosť právnych úkonov v konkurznom práve. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 34)

46. Dovolací súd, aprobujúc vyššie uvedené teoretické východiská a právne úvahy, sa prikláňa v danej veci k názoru, že hoci samotná transformácia majetku dlžníka nemôže spôsobiť ukrátenie veriteľa, avšak zmena štruktúry majetku v dôsledku započítania pohľadávok, je spôsobilá ukrátiť veriteľa v dôsledku reálneho nenadobudnutia protiplnenia, z (aktív) ktorého by sa veritelia úpadcu následne mohli uspokojiť.

V tomto smere dovolací súd podporne poukazuje na aktuálnu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, a to na rozsudok z 25. novembra 2020, sp. zn. 3Obdo/31/2020, z ktorého

vyplýva, že: „Pre záver súdu - či sú splnené podmienky odporovateľnosti - je rozhodujúce, aký by bol stav majetku úpadcu, keby napadnutý právny úkon neuskutočnil. Práve cez tento náhľad nemôže napadnutá dohoda o započítaní pohľadávok obstať. Ak by k jej uzavretiu nedošlo, do konkurznej podstaty by patrila kúpna cena, ktorú bol žalovaný povinný zaplatiť úpadcovi, a z ktorej by bolo možné (čiastočne) uspokojiť pohľadávky ostatných veriteľov úpadcu, pričom žalovaný by bol povinný prihlásiť si svoju pohľadávku voči úpadcovi do konkurzu (rovnako ako ostatní veritelia úpadcu). ... ak dlžník, ktorý nie je schopný plniť svoje splatné záväzky, nedisponuje dostatočným majetkom na ich úplné uspokojenie, je povinný uspokojovať svojich veriteľov pomerne. Je neprípustné, aby dlžník uprednostnil úplné uspokojenie jedného veriteľa a ostatných veriteľov neuspokojil vôbec. Pokiaľ tak dlžník postupuje, zväčhodní

tým jedného veriteľa na úkor ostatných veriteľov, ktorí ostanú takýmto konaním dlžníka ukrátení. V tejto súvislosti je právne irelevantné, že dlžník, ktorý nebol schopný splniť všetky svoje splatné záväzky, svojim úkonom plnil to, na čo by mal ten - ktorý (zväčhodnený) veriteľ právny nárok, keďže povinnosťou dlžníka bolo prihliadať na záujem všetkých svojich veriteľov, a to bez ohľadu na to, či voči nemu bolo alebo nebolo začaté konkurzné konanie. ... V rozhodovanom spore úpadca - hoci bol platobne neschopný - uprednostnil žalovaného

ako spriazneného veriteľa pred ostatnými veriteľmi a napadnutou dohodou o započítaní pohľadávok došlo k zániku jeho záväzku voči žalovanému v celom rozsahu a zároveň k zániku záväzku žalovaného voči úpadcovi [z dlhu žalovaného voči úpadcovi pritom mohlo

byť poskytnuté ostatným veriteľom úpadcu aspoň čiastočné (pomerné) plnenie].

Žalovaný tak bol v dôsledku napadnutého právneho úkonu úpadcu uspokojený v celom rozsahu na rozdiel od ostatných veriteľov úpadcu, ktorí sú odkázaní na neisté budúce uspokojenie v konkurze (ktoré však nebude v celom rozsahu, ako tomu bolo v prípade žalovaného - pozn. dovolacieho súdu)“.

Rovnaké závery vyplývajú aj z rozsudku najvyššieho súdu

z 27. januára 2021, sp. zn. 3Obdo/64/2020. Podľa dovolacieho súdu sú tieto závery použiteľné aj v posudzovanej veci, hoci s čiastočne odlišným skutkovým stavom, keď na žalovanej strane nevystupuje k úpadcovi spriaznená osoba, ako tomu bolo v citovaných judikátoch (u spriaznenej osoby sa ukrátenie predpokladá).

47. Z vyššie uvedeného vyplýva, že aj keď právny úkon započítania predstavuje ekvivalentný úkon (vzájomné pohľadávky zanikajú v rozsahu, v akom sa kryjú), to však neznamená, že by na takýto právny úkon súd (ako v posudzovanej veci) mal nazerať

iba ako na úkon, v dôsledku ktorého došlo k zmene štruktúry aktív a pasív, ale aj ako na úkon, v dôsledku ktorého došlo k zhoršeniu vymáhateľnosti pohľadávky veriteľov (dlžníkov majetok sa znížil o započítanú pohľadávku). Inak povedané, v dôsledku vzájomného započítania pohľadávky dlžníka a veriteľa nedošlo k transformácii majetku (napr. pohľadávka sa zmení

na peňažné prostriedky), došlo iba k zníženiu majetku za súčasného zníženia záväzkov.

(pozri Dolný, J. Odporovateľnosť právnych úkonov v konkurznom práve. Bratislava: C. H. Beck, 2021,

s. 32)

48. Vzhľadom na už uvedené dovolací súd dodáva, že nie je pre vec podstatná zo strany odvolacieho súdu aplikovaná úprava o postkonkurznom započítaní pohľadávok, obsiahnutá v ust. § 54 ods. 1 až 4 ZKR. Tu niet sporu o tom, že by započítanie, ako zákonný spôsob zániku pohľadávok, nebolo aj v situácii úpadku dlžníka možné. Zo všeobecnej (§ 580 a nasl. OZ, § 358 až 364 OBZ) ani osobitnej konkurznej právnej úpravy (§ 54 ZKR) o započítaní pohľadávok vylúčenie tohto spôsobu splnenia - zániku pohľadávok dlžníka v úpadku, vyvodiť nemožno. To však neznamená, že by sa súd pri zisťovaní a posudzovaní právneho úkonu úpadcu, ktorému správca alebo oprávnený veriteľ odporuje, mohol pri podmienke, či ide o úkon ukracujúci z hľadiska úpravy v zmysle § 57 ods. 4 ZKR, obmedziť v zásade

len na konštatovanie prípustnosti započítania ako zákonom umožneného spôsobu zániku pohľadávok. V spojení so svojim zjednodušujúcim záverom o ekvivalentnom charaktere započítania a preto s absenciou dopadu započítania na hodnotu majetku úpadcu v okamihu započítania (stratu aktív kompenzuje v rovnakom rozsahu strata pasív), dospel odvolací súd z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci k predčasnému záveru o nedôvodnosti žaloby pre nesplnenie základnej podmienky odporovateľnosti podľa ust. § 57 ods. 4 ZKR

(t. j. že v prípade dohody o započítaní nemôže ísť a priori o ukracujúci právny úkon) a preto sa ďalšími podmienkami kumulatívne stanovenými pre odporovateľnosť (tu zvýhodňujúceho) právneho úkonu dlžníka podľa ust. § 57 a nasl. ZKR už nezaoberal.

49. Z uvedených dôvodov nesprávneho právneho posúdenia (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) a následkom toho predčasného rozhodnutia vo veci, dovolací súd podľa ust. § 449 ods. 1 a 2 CSP zrušil predmetný rozsudok odvolacieho súdu a keďže nápravu v tomto prípade nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, zrušil aj prvoinštančný rozsudok a podľa ust. § 450 CSP vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

50. V ďalšom konaní bude konajúci súd vychádzať z vyššie uvedeného právneho názoru dovolacieho súdu a znovu komplexne posúdi splnenie podmienok pre odporovateľnosť žalobou napadnutého právneho úkonu, a to tak z hľadiska relevantnej právnej úpravy aplikovanej na zistený skutkový stav, ako aj po vysporiadaní sa s pre rozhodnutie o spore podstatnou argumentáciou oboch sporových strán, s premietnutím dôvodov nového rozhodnutia do jeho náležitého odôvodnenia.

51. Podľa ust. § 455 CSP, ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu.

52. Podľa ust. § 453 ods. 3 CSP, ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania.

53. Rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.